

د روژې احکام، مسایل او فضایل

د روژې تعریف

صوم په لغت کې: له صام یصوم او صیاما څخه اخیستل شوی دی، چې د ځان بندولو په معنا سره راځي، برابره خبره ده که دا ځان بندول د خوراک نه وي، که له څښاک نه وي او یا هم له خبرو نه وي.

الله تعالی فرمایي: (فَأِمَّا تَرِينَ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا) [مریم (26)]. ژباړه: او که کوم انسان دې ولید، نو ورته ووايه: ما د لوراند لپاره روژه نذر کړې ده، نو ځکه زه له هېڅ خبرې نه کوم». نو (صوم) دلته د خبرو څخه د ځان ساتلو په معنا سره ذکر شوی دی. [لسان العرب لابن منظور].

او د شریعت په اصطلاح کې: د سبا صادق له ختلو څخه تر لمر پرېواته پورې په نیت سره د خوراک، څښاک، جماع او نورو روژه ماتوونکو شیانو څخه ځان ساتلو ته وايي.

د روژې احکام، مسایل او فضایل

د روژې حکم

د رمضان روژه د اسلام رکن دی چې په قران، سنت او د امت په اجماع سره په هر مسلمان فرض ده.

الله تعالی فرمایي: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) [بقره (183)].

ژباړه: هغو کسانو چې ایمان یې راوړی دی! پر تاسو باندې روژه فرض کړی شوې ده لکه چې فرض کړی شوې وه پر هغو کسانو چې له تاسو نه مخکې وو، د دې لپاره چې تاسو متقیان شئ.

او په بل ایت کې فرمایي: (شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ) بقره (185).

ژباړه: د رمضان میاشت هغه ده چې په هغې کې قرآن نازل کړی شوی دی، چې د خلکو لپاره هدایت دی، او د هدایت او د فرقان (د حق او د باطل بېلوونکي) ښکاره دلیلونه دي، نو په تاسو کې چې څوک دې میاشتې کې حاضر و، نو هغه دې د دې روژې ونیسي.

رسول الله ﷺ فرمایي: اسلام په پنځوو ستونو ولاړ دی: اول د الله تعالی د توحید او د محمد رسول الله ﷺ د رسالت گواهي کول، دویم لمونځ کول، دریم زکات ورکول، څلورم حج کول او پنځم د رمضان د میاشتې روژه نیول. اسلامي امت د روژې په فرضیت اجماع کړې او هر څوک یې چې له فرضیت منکر شو کافر دی. [متفق علیه]. [مراتب اللجماع لابن حزم الظاهري].

د روژې احکام، مسایل او فضایل

د روژې د فرضیت شرطونه

روژه په لاندې کسانو باندې فرض ده:

1. مسلمان: په کافر روژه نشته.
 2. عاقل: په لېوني روژه نشته.
 3. بالغ: په نابالغ ماشوم روژه نشته.
 4. روغ: په هغه ناروغ روژه نشته چې د روژې په نیولو سره یې ناروغي زیاتېږي، یا یې په رغېدو کې وروسته والی راځي.
 5. مقيم: په مسافر د رمضان روژه نشته، بلکې که ډیر تکلیف نه و؛ بیا مستحب ده چې روژه ونیسي.
 6. قادر: په هغه چا روژه نشته چې طاقت یې نه لري، لکه شیخ فاني، هغه ناروغ چې د رغېدو امکان یې نه وي، حامله ښځه، هغه ښځه چې ماشوم ته تی (شپډه) ورکوي او د روژې په نیولو سره ښځې ته او یا یې هم ماشوم ته د ضرر رسېدو وپړه وي.
 7. د حیض او نفاس نه پاکوالی: هغه زنانه چې د حیض یا نفاس په حالت کې وي روژه پرې نشته خو وروسته به یې قضایي راوړي.
- یادانېت: دا شروط ټول په قران او حدیث کې ثابت دي.

د روژې احکام، مسایل او فضایل

۴

د روژې ارکان او فضیلت

1. نیت: او د نیت ځای زړه دی او دا کافي ده چې له اولې ورځې نه د ټولې میاشتې د روژو نیت وشي، د پیشمنې لپاره تیاری، د روژې د بندولو لپاره د صبا د ختلو تلاش کول او داسې نور د نیت قایم مقام دي.
2. له روژې ماتوونکیو شیانو نه ځان بندول: چې خوراک، څښاک او جماع ده (یعنې د خپټې او د عورت له شهوت نه ځان بندول).
3. وخت: د روژې وخت د فجر صادق (صبح صادق) له ختلو نه تر لمر پرېوتلو پورې دی.

رسول الله ﷺ فرمایي: (چا چې د ایمان له امله او د ثواب په نیت روژه ونيوله؛ نو ټول مخکني گناهونه به ورته وبخښل شي. [صحيح بخاري].
 که روژه دې د ایمان له امله ونيوله، نه د وزن کمېدو یا صحتمندي یا نورو گټو لپاره؛ نو تا په حدیث کې د روژې له شرطونو نه لومړی شرط بشپړ کړ او که روژه دې د ثواب گټلو په نیت ونيوله، نه د ریا کاری په نیت؛ نو په حدیث کې د روژې دویم شرط دې بشپړ کړ چې همدی سره تاته د رسول الله ﷺ له طرفه دا زیری دی چې ټول مخکني گناهونه به درته وبخښل شي (ان شاء الله تعالی).

د روژې احکام، مسایل او فضایل

۵

د روژې د فرضیت حکمت

روژه ډیرې گټې لري او دغه ټولې گټې د هغه څه پر محور چورلي چې الله تعالی د هغه لپاره مشروع گرځولې ده چې هغه (تقوا) ده. تقوا دا خبره په ډاگه کوي چې الله تعالی مونږ ته د کومې خبرې امر کړی دی، مونږ یې سرته رسوو او له څه نو مو چې بندوي ځان ترې ژغورو، الله تعالی فرمایي:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى
الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (بقره-183)

ژباړه: هغو کسانو چې ایمان یې راوړی دی! پر تاسو باندې روژه فرض کړی شوې ده لکه چې فرض کړی شوې وه پر هغو کسانو چې له تاسو نه مخکې وو، د دې لپاره چې تاسو متقیان شئ.

په دې ایت کې د (لعل) لفظ د علت (لامل) په بیانولو دلالت کوي، یعنې روژه له دې امله ونیسی چې د الله تعالی ویره (تقوا) په تاسو کې پیدا شي او بیا د الله اوامر منئ او د حرامو څخه ځان ساتئ.

د روژې احکام، مسایل او فضایل

۱

د روژې نه نیوونکي حکم

ثوک چې په رمضان کې د کوم شرعي عذر له امله لکه (سفر، مرض، او داسې نور...) روژه ماته کړي؛ نو پر ده هیڅ ملامتیا نشته؛ خو که یو کس پرته له شرعي عذر نه روژه ماته کړي؛ نو اول یې باید حالت ته وکتل شي، که د سستی، تنبلی او نفساني خواهشاتو له امله یې ماته کړي وي لکه (خوراک، څښاک، جماع کول او داسې نور) او په دې عقیده وي چې د رمضان د میاشتې روژه نیول فرض او د اسلام رکن دی؛ نو داسې انسان گناهگار او د لویې گناه مرتکب دی، که یې د خلکو په مخکې ماته کړې وي؛ نو دا فاسق او ښکاره گناه کوونکی دی. حافظ ذهبی رحمه الله فرمایي: د مومنانو په نزد دا ثابت خبره ده چې ثوک د رمضان روژه پرته له کوم شرعي عذر څخه ماتوي نو دا کس د زناکار او همپشنې شراب خور نه غت گناهگار دی [الکبائر]. مگر هغه ثوک چې د رمضان د روژې له فرضیت نه انکار کوي، لکه یو سپی ووايي د رمضان روژه له سره شته نه؛ نو دا سپی د ټولو علماوو په اجماع کافر دی، ځکه د رمضان روژه له ضروري احکامو څخه ده او دا د دین یو رکن دی چې اسلام دین پرې ولاړ دی؛ ثوک چې له دې نه انکار کوي او ماتول یې حلال بولي؛ نو ده د اسلام اصل مات کړ.

د روژې احکام، مسایل او فضایل

۷

د روژه خوړونکي سزا

د دې نه دلته مراد: د هغه چا لپاره دنيوي سزا ده چې له شرعي عذر نه پرته يې په قصد سره د رمضان روژه ماته کړې وي: د داسې کس عقوبت د هغه په عقيدې پورې اړه لري، که يو کس له عذر پرته روژه وخوري؛ خو فرضيت نه يې انکار نه کوي؛ نو دا به يا په دورو وهل کيږي، يا به بندي کيږي او د رمضان د مياشتې تر پايه به د ورځې له خوراک او څښاک نه لرې ساتل کيږي، يا دا چې امير المؤمنين به ورته کومه بله مناسبه سزا وټاکي د دې لپاره چې د ده او نورو روژه خورو لپاره د عبرت درس وگرځي، خو هغه کس چې د رمضان د روژې خوړل حلال گڼي؛ نو هغه به وژل کيږي.

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمه الله وايي: که يو کس د پوهې با وجود د رمضان د روژې خوړل روا گڼي؛ نو د داسې کس وژل واجب دي، هو که په حرام والي يې عقیده ساتي؛ نو په دې صورت کې به د مسلمانانو امير د ده لپاره د حالت مطابق سزا ټاکي.

[مجموع الفتاوى].

د روژې احکام، مسایل او فضایل

د روژې مستحبات او مکروهات

« د روژې مستحبات:

1. پېشنمی: په پېشنمی کې وروسته والی کول مستحب عمل دی.
2. د ورځې په اوږدو کې او د روژه ماتي پر مهال دعاگانې غوښتل.
3. په روژه ماتي کې تادي کول: يعنې د لمر له پرېوتلو سره سم روژه ماتول.
4. په تازه خرما روژه ماتول: چې عدد يې طاق وي، که تازه نه وي نو په وچه خرما او که دا هم نه وي؛ نو بيا په اوبو سره مستحب دي.
5. روژه نيوونکو ته روژه ماتي ورکول.
6. نوافل ډېر کول: (تلاوت، تراويح، صدقه، اعتکاف...)
7. په مسجد کې د جمعې د لمانځه پابندي... او داسې نور د خير کارونه سر ته رسول.

« د روژې مکروهات

1. په مباحاتو کې اسراف کول: لکه په مضمضه يا استنشاق کې مبالغه کول او همدارنگه بې ضرورته د خوراک خوند کتل.
2. د روژې مستحبات پرېښودل: لکه په پېشنمی کې (د روژې بندولو کې) تادي کول يا مابنم د روژې په ماتولو کې وروسته والی کول.
3. د الله تعالی له ذکر نه پرته بې ضرورته ډېرې خبرې کول او په لوبو شپې شبگيرول.
4. بد اخلاقي کول: لکه حسد، کينه، دروغ ويل، د بې حيايي خبرې کول، نامحرمو ته کتل او داسې نور...

د روژې احکام، مسایل او فضایل

۹

د روژې مباحات

1. روژه کې د جنابت، حیض یا نفاس غسل سهار ته وروسته کول.
2. د هغه شیانو تیریدل چې ځان ترې نه ساتل کېږي، لکه: لارې، بلغم، گرد غبار او داسې نور...
3. د اړتیا په وخت کې د خوراک خوند کتل، لکه په کور کې د پخلي پر مهال یا په بازار کې د سودا اخیستلو پر مهال یا ماشومانو ته د خوراک ورکولو پر مهال د خوراک خوند کتل خو تېروې به یې نه.
4. د عطرو یا نورو شیانو بویول، سترګې تورول او مسواک وهل.
5. لمبل یا په اوبو کې غوپه کېدل: په هغه صورت کې چې اوبه تیرې نه شي.
6. د هغه شیانو په واسطه درملنه کول چې معدې ته نه ځي، لکه: په رګ یا غوښه کې د هغه ستنې (پیچکاری) کول چې د تغذیې لپاره نه وي جوړه شوي او د مړښت سبب نه کېږي.
7. سترګو او غوږونو کې چکک اچول هم چایز دي.

د روژې احکام، مسایل او فضایل

۱۰

د روژې باطلونکي (ماتوونکي)

1. د روژې د شرایطو نه د کوم شرط ماتیدل: لکه د مسلمان مرتد کیدل، د عاقل لیوني کېدل یا د یوې ښځې حیض یا نفاس راتلل.
 2. د روژې له ارکانو څخه کوم رکن ماتیدل، لکه: په قصد سره خوراک، څښاک کول (که په سهوې سره وشي؛ نو بیا روژه پرې نه ماتېږي). په جماع (کوروالي) او په قصد سره د مني ویستلو باندې. نوټ: د رمضان په میاشت کې د ورځې احتلام (خوب کې د غسل اووښتل) روژه نه ماتوي.
 3. قصدا گانگې (استفراغ، التی) کول (که غیر اختیاري وشي نو بیا پرې روژه نه ماتېږي).
 4. په حجامت سره وینه ویستل (ښکر لگول)، ځکه رسول الله ﷺ فرمایي: د ښکر لگوونکي او ښکر لگول شوي دواړو روژه ماتېږي. [صحيح دی ابو داود او نورو روایت کړی].
- د ښکر لگوونکي روژه ځکه ماتېږي چې دا په خولې سره وینه وباسي؛ نو امکان لري چې وینه یې تیره شي او که حجامت په پرمخ تللو وسایلو سره وو؛ نو بیا د ده روژه نه ماتېږي، یواځې د هغه کس روژه ماتېږي چې ښکر ورته لگول کيږي.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**